

seu laudabilem, si versetur circa bona temporalia emulanti convenientia, difficultatem aliquam pati existimantur docti Censores; & quidem jure meritoque. Nam dum tristitia affectus ex libera animi determinatione pendeat, ut bonus, & laudabilis sit, bonum, & laudabilem finem habeat oportet, atque hominem ad virtutem incitare, & perficere debet; boni enim, & laudabiles affectus virtutem promovent, & fovent, ac homines meliores faciunt. At dum tristitia in homine sit ob temporarium bonum alterius hominis, ubi laudabilis finis est? In eo enim actu, qui ad actum, aut virtutem non refertur, laudabilis finis desideratur: in eo vero, qui ob temporarium proximi bonum tristetur, tristitia actus non refertur in Deum, nec actu, nec virtute, nec implicite, ut consideranti patet. Cum ergo illius tristitia finis, bonum sit temporarium, quod alter homo possidet, quodque sibi cupiat, qui tristatur, manifestum est, aut ex superbia, aut ex avaritiae fonte, aut ex prava invidia affectum illum originem trahere: quia tristatur tum homo de alterius bono, ex eo, vel quod majorem alii gloriam sibi cupiat, vel quod ditiorum aliis se esse optet, vel denique, quod ipsi displiceat inesse in proximo bonum, quo ipse caret. Rursus, quod charitati obest, & præcepto illo adversatur, quod proximum diligere debemus sicut nosmetipsos, non bonum, & laudabile, sed malum & vitiosum est. At tristitia illa, qua tristatur homo ob temporarium bonum alterius hominis, charitati obest, & præcepto illi contraria est, quo debemus proximum sicut nosmetipsos diligere. Nam, qui ita proximum diligit, de illius bono non tristatur, sed gaudet. Dicit vero bonam ac laudabilem esse tristitiam illam, qua ad scientiam, ad virtutem, & ad aliud bonum temporarium comparandum hominem incitat. Sed si charitati adversatur, si superbiam, & alia quae diximus vitia fovet, qua ratione bona, & laudabilis esse poterit? Numquid quia terrenos fovet affectus? At hos comperere, ac rationi subjicere, & inhonestum finem dirigere Christi Theologia docet, non vero emulationem favere.

Multo majorem vero difficultatem patitur, quod circa ejusdem numeri finem affirmant, dum ait *illicite tamen saltem venialiter tristatur mercator, si doleat. Ec.* Nam dum mercator tristatur ob emptorum concursum ad alterutrum, quatenus huic ejusmodi concursus bonus esset, gravissime contra charitatem peccat, si consensus, & debita advertentia adsit, quemadmodum Auctor num. 3. & sequentibus probat, charitas enim gaudium excitat ob bonum proximi sicuti ob bonum nostrum. Mercator vero ille tristitiam gaudii oppositam in se excitaret, atque foveret. Grave ergo invidia peccatum committeret.

8 *Timor* est affectio, qua quis tristatur de bono alieno, in quantum prudenter timet, ne ille ex tali bono ansam capiat nocendi sibi, aliisque innoxis, aut reipublice, seu ecclesiae. Et hæc affectio, & tristitia ex se bona est, & licita, ut de se patet, & clare demonstrat S. Gregorius lib. 22. moral. cap. 6. his verbis: "Evenire plerumque solet, ut non omnia charitate, & inimici nos ruina lætificet, & rursus ejus gloria sine invidia culpa contristet eum & ruente nro quosdam bene erigi credimus, & proficiente illo proleque injuste opprimi formidamus." Illicita autem est talis affectio & tristitia, si temere, ac imprudenter sinistram talem suspensionem, aut judicium de proximo quis concipiat, seu quis doleat, & tristetur de bono alterius, v. g. de officio alicui collato, in quantum prævidet ipsum esse tali officio recte usurum, & sibi, aliisque male agentibus debitas penas esse inflicendum. *Communissima.*

9 Ex omnibus supradictis colliges, illum solum esse proprie, & rigorose invidium, qui dolet, & tristatur, quod alter officium, dignitatem, beneficium, hæreditatem, aliudve hujusmodi bonum temporale, & a fortiori alia bona spiritalia, dona Spiritus Sancti, & hujusmodi obtinuerit; in quantum ratione ipsorum evenit, quod ille apud omnes præ se exalat, & major,

seu melior se ab omnibus habeatur. Invidus enim dicitur, quod non sit videns, quia bona alterius sine tristitia videre non potest. Baldel. d. 29. l. 3. & alii passim.

I R A.

SUMMARIUM.

- 1 *Ira* quid sit.
- 2 *Ira* dicitur appetitus inordinatus vindictæ, vel quasi vindictæ, quia si ordinate appetatur vindicta, non est peccatum.
- 3 *Dicitur* vel quasi vindictæ, quia dum homo irascitur in res inanimatas, non est proprie vindicta, & tamen est proprie ira.
- 4 *Ira* potest esse appetitus inordinatus, seu peccatum dupliciter; uno modo ex parte objecti appetibilis seu vindictæ; & alio modo ex parte ipsius motus iræ, seu modi irascendi.
- 5 *Ira* inordinata primo modo est peccatum ex genere suo mortale.
- 6 *Potest* tamen esse peccatum solum veniale ob imperfectionem actus.
- 7 *Ira* inordinata secundo modo est ordinarie solum peccatum veniale.
- 8 *Potest* tamen per accidens aliquando esse peccatum mortale.
- 9 *Ira* filia sunt sex, nempe indignatio, tumor mentis, clamor, contumelia, rixa, blasphemia.
- 10 *Indignatio* quid sit, & quale peccatum.
- 11 *Tumor mentis* quid sit, & quale peccatum.
- 12 *Clamor* quid sit, & quale peccatum.
- 13 *Contumelia* quid sit, & quale peccatum.
- 14 *Rixa* quid importet, & quale peccatum sit.
- 15 *Blasphemia* quando fiat, & quale peccatum sit.

Ira prout est unum ex peccatis capitalibus est inordinatus appetitus vindictæ, aut quasi vindictæ. Est in re communis. Dicitur primo *Inordinatus appetitus vindictæ*, quia si ordinate appetitur vindicta, non est peccatum. Immo ira si præscriptam rationis modum non excedat, nedum non est mala, sed est bona, & meritosa, quinimmo, & ejus absentia potest aliquando esse peccaminosa. Unde peccant quandoque Superiores, & quandoque parentes defectu iræ in subditos, seu filios, sicut peccavit Heli 1. Reg. 2. fuitque ideo justa morte punitus, quod filii discolorum, eorumque vitis non fuerit iratus. Hinc *Eccl.* 7. legitur: *Melior est ira ritus, quia per tristitiam vultus corrigitur animus delinquentis*, & *Psalm.* 4. dicitur: *Irascimini, & nolite peccare*, & de facto quod ira ordinata non sit peccatum manifeste patet, ex quo ipsemet Christus, à quo longe erat omne peccatum, circumspexit eum *ira*, ut dicitur *Marc.* 3. Dicitur secundo, *vel quasi vindictæ*, quia dum homo irascitur in res inanimatas, ut dum scriptor ex cholera comminuit calamum male scribentem, pictor penicillum male pingentem, artifex frangit, aut projicit instrumentum non ita idoneum ad suum intentionem, & hujusmodi, non est proprie vindicta, & tamen est proprie ira, quamvis ordinarie venialis, nisi ab extrinseco fiat mortalis.

Ira potest esse appetitus inordinatus, seu peccatum dupliciter. Uno modo ex parte objecti appetibilis, seu vindictæ, ut si in proximum appetat vindictam injustam, vel justo majorem. Alia ex parte ipsius motus iræ, seu modi irascendi, ut si in mirum interius exandescat, vel exterius per signa nimis patefaciat. *Communis* cum S. Thoma infra citando. *Ira* inordinata primo modo, seu excessiva quoad inordinatum appetitum vindictæ inferendæ, est peccatum ex genere suo mortale. *Communis* cum S. Thoma 2. 2. quest. 158. art. 2. in corpore, ubi sic præcise habet: "Motus iræ potest esse inordinatus, & peccatum dupliciter, uno modo ex parte appetibilis, utpote cum aliquis appetit injustam vindictam, & sic ex genere suo ira est peccatum mor-

male, quia contrariatur charitati & justitiæ;" ubi ut vides, tota ratio est, quia charitati, & justitiæ contrariatur. Charitati quidem, cum opem proximo malum, quod nobis non optarem fieri; justitiæ vero, quia, sicut ad justitiam commutativam requiritur æqualitas inter datam, & acceptam, ita ad justitiam vindicativam æqualitas inter penam, & culpam. Dicitur notanter *ex genere suo mortale*, quia potest esse peccatum veniale ob imperfectionem actus, quæ imperfectio spectatur, vel ex parte appetentis, seu voluntarii, ut cum motus iræ prævenit iudicium perfectum rationis; vel ex parte objecti appetibilis, cum levis est vindictæ optatæ excessus. *Communis* cum S. Thoma. *loc. cit.* ubi sic præcise subjungit: "Potest tamen contingere, quod talis appetitus sit peccatum veniale propter imperfectionem actus, quæ quidem imperfectio attenditur vel ex parte appetentis, puta cum aliquis appetit in aliquo modico se vindicare, quod quasi nihil est reputandum, ita etiam quod si actu inferatur, non esset peccatum mortale, puta si aliquis parum trahit aliquem puerum per capillos, vel aliquid hu-

jusmodi." *Ira* inordinata secundo modo, seu excessiva ex parte modi irascendi, est ordinarie peccatum veniale tantum, quia homo per solum emotionis excessum, nec intendit nocere, nec nocet, nisi sibi. *Communis* cum S. Thoma. *loc. cit.* ubi sic sequitur: *Alio modo potest esse motus iræ inordinatus, quantum ad modum irascendi, utpote, si nimis ardentem irascatur interius, vel si nimis exterius manifestet signa iræ: & sic ira secundum se non habet de genere rationem peccati mortalis.* Dicitur notanter ordinarie peccatum veniale tantum; quia potest contingere, quod per accidens ex nimia vehementia iræ evadat peccatum mortale ratione affectus adjuncti, quo quis paratus existat aliquid facere contra dilectionem Dei, & proximi, quod sit peccatum mortale. *Communis* cum S. Thoma. *loc. cit.* ubi sic loquitur & concludit: *Potest tamen contingere quod sit peccatum mortale, puta si ex vehementia iræ aliquis excidat à dilectione Dei, & proximi, & Sylvius 2. 2. quest. 158. à num. 3. concludit sic dixit: Potest tamen esse mortale, si vehementia sit tanta, ut vel scandalum magnum infirmis præbeat, vel irascentis valedudini multum nocent, vel aliqui destruat charitatem, sive in opere externo, sive tantum in animo.*

Ira filia communitur à Doctoribus cum S. Gregorio lib. 31. moral. cap. 17. assignantur sex, nempe indignatio, tumor mentis, clamor, contumelia, rixa, blasphemia. *Indignatio*, seu aversio est inordinatus affectus in proximum, ex eo, quod quis reputet se, aut suos indignos, seu injuriose tractari: Talis indignatio est ordinarie peccatum veniale, quamvis possit esse mortale, si crescat usque ad deliberatum odium, vel gravem persone contemptum. *Tumor mentis* est, quo quis morose excogitat diversas vias vindictæ, iisque cogitationibus animam tumefacit, & inflat; Talis tumor mentis est peccatum mortale, vel veniale juxta rationem vindictæ cogitæ gravis, vel levis. *Clamor* indignationis index est, cum iratus vocem extollit, multum inordinate, & confuse effundens; Talis clamor est ordinarie peccatum veniale, nisi addatur aliud, v. gr. blasphemia, contumelia, & hujusmodi. *Contumelia* interni contemptus index, est dictum, vel factum injuriosum, quo quis proximo præsentem palam aliquid objicit intentione illum inhonorandi; Talis contumelia est ex genere suo peccatum mortale, nisi levitas materiat, aut imperfectio actus excuset. *Rixa*, per quam, inquit D. Thoma. *loc. cit.* intelliguntur omnia nocumenta, quæ factis proximis inferuntur ex ira, adeoque pugna, duelum, seditio, vulnus, caedes & hujusmodi, si modum non excedat, sed sistat v. g. in quadam levicula pugna, erit solum venialis; secus autem, si progrediatur ad seditiones, vulnera, caedes, & hujusmodi. *Blasphemia* fit, cum blasphemus convicia in Deum, Deiparam, aut Sanctos. Talis blasphemia de genere suo est peccatum mortale, nisi inadvertentia aut indeliberatio excuset. (Si bene, & attente perlegantur leg. iii. 5. p. 2.

presterim 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. & 13. notabit quilibet quibus virtutibus Reges ornati esse debent, & quare: Fides, Spes, & Charitas in suis præcordiis fixæ permanebunt: quid qualibet significet, ostenditur, & quæ bona per easdem consequamur: etiam virtutum cardinalium recordatur: Prudentia, Justitia, Fortitudo, & Temperantia hæc sunt, & earum effectus designantur: Patientia quoque debet esse ornatus, & per eam obistere Insaniæ, Ira, Odio, Cupiditiam, & Malevolentia: horum omnium definitiones proponuntur: quare à se sunt avertenda, & quæ præjudicia, si eis in corde detur ingressus; inibi exempla Sacre Scripturæ per multa reperies; quæ de ira ab Auctore pertractantur, fere cum expositis in legibus 9. 10. 11. & 12. consonant. Videatur etiam lit. A pag. 130. & 250.)

IRREGULARITAS.

ARTICULUS I.

Irregularitas quoad ea quæ concernunt esse, & divisionem.

SUMMARIUM.

- 1 *Irregularitas* quid sit.
- 2 *Irregularitas* est duplex, scilicet totalis, & partialis.
- 3 *Irregularitas* totalis quæ sit.
- 4 *Irregularitas* partialis quæ sit.
- 5 *Irregularitas* alia est ex delicto, alia est ex defectu.
- 6 *Irregularitas* ex defectu contrahitur sine culpa.
- 7 *Irregularitas* ex delicto ad hoc, ut contrahatur, requiritur actus externus consummatus.
- 8 *Nulla* Irregularitas unquam incurritur, nisi sit in jure expressa.
- 9 *Hinc* in dubio sive juris, sive facti potest quis tenere, quod non sit Irregularis.
- 10 *Excepta* in dubio de homicidio.
- 11 *Irregularitas* ex delicto est multiplex, & enumerantur casus, in quibus incurritur.
- 12 *Irregularitates* ex defectu sunt multæ, & assignantur, ad num. 13.

Irregularitas est inhabilitas, seu impedimentum canonicum, quo quis inhabilis redditur ad primam tonsuram, & ordines suscipiendos, vel ad susceptos exercendos; Est in re communis. Irregularitas est duplex, totalis & partialis. *Totalis* est, quæ omni ordine suscipiendo, & suscepti omni exercitio privat, ut est illa proveniens ex homicidio, & bigamia. *Partialis* est, quæ privat solum aliquo ordinum exercitio, vel solo ascensu ad Ordinem Superiorem. Sic v. g. Diaconus oculo sinistro carens inhabilis est ad Sacerdotium, potest tamen in Diaconatu ministrare, & Sacerdos, cui fuit præcisus pollex, inhabilis redditur ad celebrandum, non autem ad confessiones excipiendas, si sit approbatus; cap. Presbyterum, de Clerico aggregato.

Irregularitas alia est ex delicto, & alia est ex defectu. *Irregularitas* est defectu contrahitur sine culpa, cum sit à jure imposita ob solam indecentiam, quam aliquis defectus affert sacro altari, & ministerio. *Irregularitas* vero est delicto, ad hoc, ut contrahatur, requiritur actus externus consummatus; cap. Si quis non iratus 15. quest. 1. Et nulla irregularitas unquam incurritur, nisi sit in jure expressa, ut clare desumitur ex cap. Is, qui, de sentent. excom. in 6. ubi habetur: *Licet in hoc temere agat, Irregularitas (cum id non sit expressum in jure) loquens non incurrit.* Hinc in dubio sive juris, sive facti potest quis tenere quod non sit irregularis, cum sit melior conditio possidentis, & pro tali dubio nulla reperitur in jure imposita irregularitas. Excepto in dubio de homicidio, in quo dubitans, an vere homicidium commiserit, tenendus esset irregularis; ex cap. Ad audientiam, & cap. Significasti, de homicidio, ubi expresse statuitur, quod sic

dubius non debeat in sacris ministrare, nec celebrare præcis verbis: *Cum in dubiis semitam debeamus eligere tutiorem, & in hoc casu cessare sit tutius, quam temere celebrare.*

11 Irregularitas ex delicto est multiplex, & enumerantur casus, in quibus incurritur.

Primo evadunt irregulares ex delicto Hæretici, & Apostatæ à Fide; *cap. Presbyteros dist. 50. & cap. Qui in aliquo dist. 51. & eorum receptatores, & fautores, & defensores: cap. Quicumque, de hæreticis in 6. & eorum filii usque ad secundam generationem ratione hæresis patris, & usque ad primam ratione hæresis matris, nisi parentes ante mortem abjurerint hæresim, cap. Statutum 15. de hæreticis in 6.*

Adjurantes autem hæresim, si ve vehementi, si ve de levi; aut publici penitentes utrum irregulares sint, necne, vide Maravigliam leg. 135. & 136. Prudentia Episcopalis.

Secundo, evadunt irregulares iterantes serio, & scienter Baptismum, & rebaptizati ministrantes; *cap. Ex literarum, de apostatis, & reiterantibus baptismum, non autem iterantes Confirmationem, vel Ordinem; cum hoc non sit in Jure expressum. Adulti, qui scientes si non se ab hæreticis extra casum necessitatis baptizari; cap. Eos quos, de consecr. 4. & cap. Afros dist. 98.*

Porro Irregularitas ex iteratione Baptismi contrahitur etiamsi Baptismus absque prudenti dubio sub conditione innovetur, ut ex Catechismo Romano multo probabilius deducitur. Hanc vero pœnam etiam baptizantem afficere, non baptizatum tantummodo, ferme inter omnes convenit. Sicut & ea affecti non tantum ad aliores Ordines ascendere venantur, sed & ab exercitio jam susceptorum Ordinum absterrentur, quæ tantquam magis cohærens auctoritati Catechismi Romani opinio præferatur alteri neganti. Bened. XIV. Institut. eccles. 34. §. 18.

Tertio, evadunt irregulares Clerici censurâs temere violantes, v. g. Si excommunicati, interdicti, vel suspensi Ordinum munera exerceant; divinis scienter se ingerendo, scienter celebrando in loco interdicto in casibus non permissis; *cap. Si quis Episcopus 11. q. 3. c. Ia, qui, de sent. excom. in 6. & cap. Is, cui 20. eod. tit. in 6.* At Clerici ab exercitio sui Ordinis suspensi, si ab eo se abstinerint, esto absque prævia absoluteione ad altiorum ordinem transierint, quamquam id agant sacrilege, irregularitatem non incurritur, quæ est magis communis sententia: Bened. XIV. de synodo diocesana lib. 12. cap. 3. num. 6. nov. edit.

Quarto evadunt irregulares indebite, & male Ordines suscipientes, scilicet suscipiendo furtive sine Episcopi Ordinantis scientia, & voluntate, non vocati, nec legitime examinati, nec admissi, nomen alterius approbati, & admissi usurpando, vel alium in examine sub suo nomine dolose supponendo; *cap. Veniens, ab eo, qui furtive Ordines suscipit; alia censura irriti Ordines recipiendo, ut Subdiaconatum omisso Ostiarii; cap. Sollicitudo dist. 52. Absque dispensatione canonica ante ætatem legitimam, vel extra tempora à Jure statuta, vel absque dimissoriis literis aliquem ex sacris ordinibus suscipientes, & durante suspensione eo ipso contracta, in iisdem Ordinibus temere ministrantes; cap. Dilectus, de tempor. Ordinatis. Pii II. constit. incip. Cum ex Sacrorum: Ab Episcopo excommunicato, suspensus, interdicto, hæretico, denunciato, schismatico; seu non habente jurisdictionem Ordines recipientes; cap. Cum Clerici 2. de ordinatis ab Episcopo, qui renuntiavit episcopatu; cap. Statutum decret. 1. quest. 1. cap. Convenientibus. vers. Constantinus 1. quest. 7. Conjugati præsumentes suscipere aliquem sacrum ordinem etiam nondum consummato matrimonio; Extravag. Antiquæ consecrationi, de voto, & voti redemptione. Suscipientes plures ordines sacros eodem die; cap. In singulis, & cap. Quicumque d. 57.*

Quinto evadunt irregulares exercentes solemniter, & scienter actum ordinis sacri, quem non habent, ut Clerici in Minoribus exercentes solemniter, & scienter, & adhibitis eorum insignibus ordines majores, c. r.

& 3. de Clerico non ordinato ministrante. Clerici, & Subdiaconi solemniter baptizantes, *cap. 1. de Clerico non ordin. ministr. Diaconi nondum Sacerdotes missam celebrantes; cap. Ex literis 2. de Clerico non ordin. ministr. Nondum Sacerdotes serio, & sacramentaliter alios à peccatis absolventes, colligitur ex cap. 1. & 2. de Clerico non ordin. ministr. cum vere exercent actum ordinis, quem non habent. Non Sacerdotes benedictentes sponsis, cum hoc sit proprium munus sacerdotum affixum; Sicut etiam Diaconi solemniter benedictentes aquam lustralem, cum hoc munus proprie ad Sacerdotem spectet per textum in cap. Aquam, & de consecrat. dist. 3. Non Episcopi confirmantes, & ordines conferentes, ut de communi testatur Suarez disp. 42. sect. 4. num. 7. Immo etiam Episcopi promoti per saltum, si conferant illum ordinem, quem ipsi ratione saltus non receperunt, & deducitur ex cit. cap. 1. de Clerico non ordinato ministr. cum vere exercent ordinem, quem non habent. Laici etiam exercentes actus majorum Ordinum, quidquid dicant alii, evadunt irregulares, quia textus in cap. 1. de Clerico non ordinato baptizante loquitur indistincte de non ordinato per hæc præcisa verba: Si quis baptizaverit, aut aliquid divinum officium exercuerit, non ordinatus, propter temeritatem abjiciatur de Ecclesia, & nunquam ordinatur, æque autem non est ordinatus Laicus, ac Clericus, qui non est sacerdotio initiatus. Neque valet dicere, quod hic textus continetur sub titulo de Clerico non ordinato, & per hoc sit ei conformandus, & cum versemur in odiosis, quæ sunt potius restringenda; *arg. cap. Odia, de Reg. Juris in 6. non sit extendendus ad Laicos, de quibus non loquitur. Non valet, inquam, quia ultra quam quod multi Doctores dicunt titulum illum alteratum, & inter alios testatur Suarez disp. 31. sect. 4. vers. Sed quæres: si ve vidisse in codicibus Gregorianis in septem manuscriptis inscriptum præcise de non ordinato baptizante; & dato etiam, quod in titulo revera semper fuerit supposita illa adjectio de Clerico, adhuc potius attendendus est textus, qui disponit, quam titulus, sub quo continetur, cum ille si dispositivus; nec mirum est, quod sub aliquo titulo continetur aliquid dispositivum, quæ non videatur directe sub illo titulo contineri, cum tamen habeat cum illo symbolicitatem, & similitudinem. Nec ut præteritur sit aliqua odiosa extensio, cum potius, ut patet ex lectura textus, hæc sit manifesta comprehensio, cum in illo dicatur: Si quis baptizaverit non ordinatus, laicus enim, ut aperte patet, non est ordinatus. Sic tenent D. Antonianus 3. part. tit. 20. in princ. Majoribus de Irregularitate. Rosignolus, Silvester, Sotus, Navarrus, Avila, Valentia, Blandus, Caspensis, Mastrius, & alii cum Suarez, qui dist. 42. sect. 4. advertit hoc interesse quoad hanc Irregularitatem inter Clericum, & Laicum, quod hæc respectu Laici est totalis, ita ut nullum ordinem suscipere valeat, respectu vero Clerici est partialis, ut non possit ascendere ad ordines superiores, & manet suspensus ab executione ordinis præstantioris, & ultimi per biennium, vel triennium ad arbitrium Episcopi, ut habetur d. cap. 2. de Cler. non ordin. ministr.**

Sexto, evadunt irregulares, ita ut nequeant ad ordines promoveri, omnes enontrantur criminosi, si eorum crimina sint notoria, & publica, quæ habent annexam infamiam, ut sunt *rodonia, incestus, raptus virginis, maleficium, beneficium, adulterium, simonia, sacrilegium, perjurium in judicio, crimen læsæ majestatis, & alia hujusmodi enumerata cap. Infames 6. quest. 1. ubi concluditur sic: Hi omnes, inquam, nec ad sacros gradus debent promoveri. Notanter dicitur, si sint occulta, excepto homicidio, non inducunt Irregularitatem; *cap. Ex tenore 4. & cap. ult. de temporibus Ordinationum, ubi expresse habetur: Si proposita crimina ordine judicario comprobata, vel alia notoria non fuerint, non debent hi (præter reos homicidii) post penitentiam in jam susceptis, vel suscipiendis Ordinibus impediri.**

Septimo, evadunt irregulares homicidæ voluntarii, quamvis occulti; *cap. Suscepimus, de homicidio; cap.*

De cetero dist. 50. Concil. Trident. sess. 14. cap. 7. de reform. Homicidium mandantes; *cap. Si quis vidua 8. dist. 50. etiamsi mandantes mandatum revocaverint, si revocatio non innottit mandatorio; quia hic quoad revocationem mandati ignorat, agit nomine mandantium; Pirhing de homicidio num. 23. & etiam Irregularitatem incurrit, si occasione sui mandati occidatur ipse mandatarius, quia licet talis mors sequatur præter mandantium intentionem, & directam voluntatem, tamen cogitare poterant, & debebant illum occidere posse; *arg. cap. ult. de homicid. in 6. Et eam incurrit mandantes aliquem verberari, licet expresse inhi-beant, ne occidatur, vel membro aliquo mutiletur, quia mandando in culpa fuerunt, & hoc evenire posse debuerunt cogitare; cap. Is, qui, de homicid. in 6. Homicidium injustum efficaciter consulentes; cap. Si quis viduam dist. 50. & cap. Sicut §. ultim. de homicidio, etiamsi consulentes ante homicidium suum consilium revocaverint, quia etiam in tali causa consulentes adhuc censentur moralis causa homicidii, maxime si rationes, quibus innitebatur consilium, sint ita moventes, & convincentes, ut revocatio consilii non amplius attendatur, ut notat Suarez dist. 44. sect. 2. num. 10. & cum aliis Pirhing lib. 5. decretal. tit. 2. num. 32. Ad Homicidium cooperantes, cap. Sicut 6. de homicid. & leg. unic. Cod. de rapu Virginis. Unde si plures de communi consensu conspiraverint in mortem alicujus, & is ab uno tantum sit occisus, sunt omnes Irregulares, *cap. Significasti 18. §. Quod si, de homicidio. Si plures sine prævio deliberato animo, & sine communi consensu occidendi in subita rixa eundem aggressi fuerint, nec sciri possit, à quo letale vulnus sit inflictum, etiam tunc pro foro interno sunt omnes irregulares; cap. Ad audientiam, & cap. Significasti, de homicidio. Si vero sciatur, quis illum occiderit, tunc solus iste erit irregularis; cap. Significasti 18. §. Nos in promisso, de homicid. Obligati ex justitia impedire homicidium, & non impedientes, quia tunc moraliter censentur occidere, peccantque contra justitiam, & tenentur ad restitutionem, *arg. cap. Sicut 6. §. Illi etiam, de homicidio. Procurans abortum fetus animati, secuto effectu, est irregularis, cap. Sicut ex literarum, de homicidio.****

Si patronus beneficii Rectorem interfecerit, ejus filii, & descendentes usque ad quartum gradum sunt irregulares; *ex cap. In quibusdam, de penis: intellige tamen de filiis natis post homicidium, non vero ante, quæ est interpretatio ab ipsa etiam Sac. Cong. admissa. Et ipse patronus, ac reliqui ad patronatum vocati, ab eo jure cadunt. De synodo dioc. lib. 13. c. 24. §. 21. nov. edit.*

Ogavo, evadunt irregulares mutilatores; mutilare enim, & occidere quoad incurrendam Irregularitatem æquiparantur ex Glossa in Clement. Si furiosus, de homicidio voluntario; dummodo mutilatio inducat separationem, & truncationem membri alicujus principalis habentis in corpore humano distinctum, & peculiare officium, ut manus, pedis, brachii, nasi, auris, &c. *cap. Clerici, vel Monachi; cap. In Archiepiscopatu, de raptoribus, & cap. final. dist. 55. Et ideo abscissio digiti, cartilaginis, excussio dentis, &c. non est mutilatio sufficiens ad inducendam Irregularitatem; Glossa cit. Clement. Si furiosus &c. Abscindens tamen digitum pollicem, aut indicem debet petere dispensationem ad cautelam; Sac. Congreg. Concil. 19. Julii 1687. Irregulares etiam evadunt mutilantes seipsos, aut mutilationem sine justa causa procurantes in quacumque parte sui corporis; *cap. Si quis abscidit, & cap. Hi, qui se, dist. 55. etiamsi ex zelo indiscreto v. g. animo sedandi libidinem, vel existimando ea ratione se obsequium Deo prestare, seipsos mutilaverint, aut castrati promiserint, prout expresse habetur citat. cap. Hi, qui se, dist. 55. & cap. Significavit 4. de corpore vitatis, etiamsi permiserint se castrari ad vocem musicam conservandam, quia vere, & voluntarie ad sui membri mutilationem sine necessitate concurrant, & nullus est dominus suorum membrorum, nec in ipsorum abscissionem consentire potest, nisi cum id exigat conservatio totius corporis, aut membri principalis; *arg. cap. Si***

quis 3. dist. 55. Tum quia si voluntarie procurantes mutilationem propter castitatem servandam, vel sic Deo obsequium præstandum, sunt irregulares ex citat. cap. Hi, qui se, dist. 55. & cap. Significavit 4. de corpore vitatis; à fortiori erunt irregulares se permitentes castrari ob vocem musicam, cum hic sit finis illo valde inferior, & minus excellens, sic tenent Leander, Bonacina, Diana, Mattheucci, & alii cum Engel lib. 1. tit. 20. num. 13. Mutilationem autem patientes ignoranter, ut pueri sciti in infantia, invito, aut violenter, à latronibus, vel barbaris mutilati, vel ad evitandum gravius malum corporis de consilio medicorum, non sunt irregulares, quia cessat hic ratio incurrendi Irregularitatem, puta perversa voluntas, & sævitia in seipsum; *cap. Si quis à Medicis dist. 55. & cap. 3. & 5. de corpore vitatis (verb. Eunuchus).*

Nono, assignantur qui evadunt, vel non evadunt, Irregulares ex homicidio parato in sui, suorumque necessarii defensionem. Occidens alium ad vitæ suæ defensionem cum moderamine inculpate tutelæ, non fit irregularis. Clement. Si furiosus, de homicidio, ubi expresse dicitur, illum non incurere Irregularitatem, qui mortem aliter vitare non valens, suum occidit, vel nullat invasorem. Tamen ex cap. Significasti 18. de homicidio, id fieri debet cum moderamine inculpate tutelæ, non ad sumendam vindictam, sed ad injuriam propulsandam. Et ad servandum hoc moderamine inculpate tutelæ tria potissimum requiruntur, scilicet causa, modus, & tempus. Primo requiritur causa, id est, injusta invasio occisionem præcedens, vel certo imminens, quia si quis ante hanc occidit, vel mutilat, jam non est sui defensor, sed aggressor, & tunc evadit Irregularitatem: & hæc invasio præcedens, vel certo imminens debet esse injusta; hinc pro defensione vitæ suæ non potest sine Irregularitate occidere invadentes ministros justitiæ, quia isti juste invadunt, ut cum multis tenet Pirhing lib. 3. decretal. tit. 12. num. 92. Secundo requiritur debitus modus defensionis, offensionis, & invasioni proportionatus, & necessarii defensionem non excedens, *argum. cap. Ut fama 35. de sent. excom. ubi expresse dicitur, dum tamen non amplius eorum violentia se extendat, quam defensio exigat; hinc defectu hujusmodi pro moderamine requisiti Irregularitatem incurrit, qui potens baculo aggressorem repellere, pugione, ense, vel aliis armis mutilat, & occidit; qui potens se salvare fugiendo, clamando, auxilium implorando, tamen occidit; qui potens se defendere pugnis, vel aliis instrumentis leviter ferientibus, injustum aggressorem adhuc mutilat, vel occidit. Communis cum Pirhing loc. citat. num. 92. Tertio requiritur tempus, ut scilicet occisio, mutilatio ad sui defensionem statim seu incontinenti fiat, quo quis injustam aggressionem patitur, seu certo imminenter cognoscit, quia si ex intervallo postquam aggressor jam abiit, aut nocere, & aggredi destitit, cessante omni periculo, illum adhuc occidat, non amplius ex necessaria sui defensione, sed ex mera vindicta occidit, adeoque Irregularitatem incurrit, *argum. cap. Si vero, de sent. excom. ubi expresse excipitur solum si incontinenti vim vi repellat.**

Occidens aggressorem, ne fugiendo ignominiose timiditatis notam incurrat, fit irregularis, quia nota timiditatis fugiendæ non est sufficiens ad excusandum à gravi culpa. virum equestrem provocatum ad duelum, si illud acceptet, ex Alexand. VII. qui 24. Septembris 1665. damnavit propositionem hæc secundam in ordine: Vir equestris ad duellum provocatus potest illud acceptare, ne timiditatis notam apud alios incurrat; ergo si hæc timiditatis nota non est sufficiens ad excusandum à gravi culpa, nec erit sufficiens ad excusandum ab Irregularitate aggressum, qui potest se ipsum tueri fugiendo, & non occidendo aggressorem.

Occidens iniquum accusatorem, falsum testem, vel Judicem sibi injustam mortem parantem, quam aliter effugere non potest, fit irregularis, colligitur ex declaratione Alexand. VII. qui anno, & die, quo supra, damnavit hæc propositionem 18. in ordine: Licet in-

terficere falsum accusatorem, falsos testes, ac etiam iudicem, à quo iniqua certo imminet sententia, si alia via non potest innocens damnatum evitare, ex quibus sequitur, quod si interficeret, iniuste & inique interficeret, ex iniusta autem interfecione resultat Irregularitas.

Occidens calumniatorem, & inhonorantem pro defensione sui honoris, & famæ, licet non sit alia via eundem defendendi, fit irregularis; sic colligitur ex declaratione Alexandri VII. qui anno, & die, quo supra, damnavit hanc propositionem 17. in ordine: "Est illicitum Religioso, vel Clerico, calumniatorem gravia crimina de se, vel de sua religione spargere minantem, occidere, quando alius modus defendendi non suppetit, nisi suppetere non videtur, si Calumniator sit paratus, vel ipsi Religioso, vel ejus religioni publice, & coram gravissimis viris prædicta impingere, nisi occidatur." Et ex declaratione Innocentii XI. qui die 2. Martii 1679. damnavit hanc propositionem 30. in ordine: "Fas est viro honorato occidere invasorem, qui nititur calumniare inferre, si aliter hæc ignominia vitari nequit: idem quoque dicendum si quis impingat alamp, vel fustem percutiat, & post impactam alamp, vel fustem fugiat," si enim talis occisio ad evitanda multa mala in perniciem Reipublice damnatur ut iniqua, & iniusta, sine ullo dubio irregularitatem inducit.

Occidens invasorem honorum propriorum fortunæ etiam cum moderamine inculpate tutelæ, fit irregularis, & ratio est, quia si fit irregularis occidens calumniatorem pro defensione bonorum famæ, & honoris, quæ sunt bona superioris ordinis ad bona fortunæ; à fortiore fiet irregularis occidens invasorem bonorum fortunæ. Tum quia in Clem. Si furiosus, liber ab irregularitate declarat solum occidens aggressorem ob defensionem sui, & c. Significasti, de homicidio, declarat irregularis Clericus percussus lethaliter latronem pro defensione reum Ecclesie, & c. Suscepimus 10. de homicidio, declarat irregularis occidens latronem furantem, præcisus his verbis: "Quoniam expediebat potius post tunicam relinquere pallium, & ceterum sustinere jacturam, quam pro conservandis vilibus rebus, & transitoris tam acriter in alios exardescere, & cetera constat eos contra mansuetudinem ecclesiasticam interemptos.

Occidens aliquem propter defensionem proximi quantumvis propinqui, ut patris, matris, filii, uxoris, fratris, & cetera licet non peccet occidendo, tamen incurrit irregularitatem ex defectu lenitatis, quidquid sentiant aliqui in contrarium; & ratio est, quia Clementi. Si furiosus, de homicidio, excipit ab incurso irregularitatis solum homicidam pro necessaria defensione propriæ vitæ; dicit enim præcisè invasorem suum, ergo non evitatur ab homicida pro defensione vitæ etiam patris, & matris, licet occidendo non peccet, cum irregularitas quandoque etiam sine peccato incurritur, cap. Dilectus 6. §. final. de sent. excomm. in 6. Tum quia de iure communi irregularis est omnis homicida, ut communiter colligitur Doctores ex cap. De his 6. §. cap. Si quis viduam 8. dist. 56. & per Clement. Si furiosus, de homicidio, excipitur solum occidens pro necessaria defensione propriæ vitæ, adeoque quoad occidentem pro defensione vitæ aliorum, etiam consanguineorum, jus commune remanet in suo robore, & sic evadit irregularis, cum pro defensione ipsorum nulla fiat exceptio. Sic Glossa in dist. Clem. verb. Summ. Panormitan. cum aliis in dist. cap. Si vero 3. num. 11. de sentent. excomm. Fagnan. ad cap. Suscepimus, de homicidio. num. 16. Covarrub. Panimolla, Piasac. Mattheucci, Abbas, Silvester, S. Antonin. Suarez, Navar. Card. Innocent. Farinac. Angelus, Major. Tabiena, Medin. Saloni. Henriquez, Philarc. & alii cum Pignatelli. qui tom. 7. consultat. 20. nedum censet hanc sententiam pro communiori, sed etiam pro certa tenet.

Decimo assignantur qui evadunt, vel non evadunt irregulares ex homicidio mere casuali. Dantes operam rei licite, & adhibita debita diligentia, ne mors, aut mutilatio sequatur, non evadunt irregulares, ut verentes diligenter infirmos in lecto, vel de lecto ad lec-

tum transferentes, vel cibum, aut medicinam porrigentes, si infirmi ex illa versione, & translatione, & cibi seu medicinæ profectione moriantur. Tecla reficiens, & post adhibitam consuetam diligentiam, tegulas vel lapides projicientes, ex quibus petrantibus occiditur. Ludentes pila, conis vel aliis honestis ludis, licet aliquis eorum casualiter percutiatur, vel occidatur, campanam pulsantes licet pistillo dicentibus aliquis interficiatur, & alii consimiles, non evadunt irregulares, ut colligitur ex cap. Dilectus 13. cap. Significasti. 16. cap. Exhibita 22. & c. Quidam 24. c. de homicidio. Dantes autem operam rei licite, & non adhibentes debitam diligentiam, ne mors, seu mutilatio sequatur, evadunt irregulares, ut lapides per aerem projicientes, & pilas niveas hiemali tempore, tegulas de tectis projicientes, arbores incidentes, muros destruentes, si ex defectu debite diligentie aliquis casu interficiatur; colligitur ex cap. His qui arborem dist. 50. ubi præcisè habetur: Si vero aliqua culpa eorum, vel neglecta, mortientis hominis meritis cognoscitur admittitur, etiam si sunt à gradu, & in sacro ordine nullatenus suscipiendi; & ex cap. Presbyterum 7. de homicidio, in cuius summario præcisè verba reperitur: Homicidium casuale imputatur ei, qui dabit operam rei licite, si non adhibuit diligentiam, quam debuit. Pariter irregulares sunt magistri nimium castigantes discipulos, si inde mors, aut mutilatio sequatur, quia licet intentio corrigendi & ipsa correctio sit opus licitum, ex quo tamen ad cavendam mutilationem, seu mortem, debitam diligentiam non adhibuerint, irregulares declarantur, cap. Presbyterum 7. de homicidio, sicuti Clericus, qui gestans retro falcem, casu occidit laicum, qui causa ludi supra ipsum Clericum, quasi equitatus incautus saltavit, & falce se interfecit, declarat irregularis, ex quo non præcavit periculum mortis illius, removendo falcem à tergo, uti debebat, sciens quod ratione talis ludi alter in suum deorsum deberet insilire; sic habetur expresse cap. Continebatur 8. de homicidio, tum

Dantes operam rei illicitæ, etiam adhibita diligentia, ne homicidium sequatur, & sequitur, evadunt irregulares; expresse habetur cap. finali de homicidio, ubi dicitur homicidium casuale non imputari ei, qui dedit operam rei licite, & debitam adhibuit diligentiam; ex quo clare deducitur, altera istarum conditionum deficiente, irregularitatem incurri; Si enim declaratur non incurri irregularitatem ex homicidio casuali, per hoc quod dedit operam rei licite, & adhibuit debitam diligentiam ad ipsum evitandum; à sensu contrario debet inferri, quod incurritur irregularitas ex homicidio casuali, per hoc quod dedit operam rei illicitæ, licet adhibeat debitam diligentiam expresse ex cap. Suscepimus 10. & ex cap. Decreta 11. de homicidio. Tum quia debet dari aliqua differentia, quoad contrahendam irregularitatem inter dantes operam rei licite, & dantes operam rei illicitæ; ex dictis, & ex citatis Juribus dantes operam rei licite contrahunt irregularitatem ex homicidio casuali, si non adhibeat debitam diligentiam; ergo ex dicendis dantes operam rei illicitæ debent contrahere irregularitatem ex homicidio casuali, etiam si debitam adhibeant diligentiam, aliter pariter essent conditionis, quod non est dicendum, cum citius contrahatur irregularitas per homicidium casuale ex illicito, quam ex licito opere secutum, ex cap. Dilectus, & cap. Joannes 23. de homicidio; Tum etiam quia cap. Tua nos, de homicidio, & cap. Sententiam 9. Ne Clerici, vel Monachi, declarantur irregulares Clerici in sacris constituti, & Monachi exercentes medicinam, vel chirurgiam, & mortem alicui casualiter inferentes, non obstante peritia, & adhibita diligentia ad ipsam evitandam, præcisè per hoc quod Clerici, & Monachi chirurgiam, & medicinam exercentes extra casum necessitatis, dant operam rei illicitæ, ergo à pari omnes dantes operam rei illicitæ ex homicidio casuali contrahunt irregularitatem, quamvis debitam adhibuerint diligentiam ad ipsum evitandum. Sic Glossa in citat. cap. Tua nos, de homicidio, verb. Congruebat, Divus Thomas 2. 2. quest. 64. art. 8. Seco-

nda in d. 25. q. 1. lit. E. Innocentius in c. Tua nos de homicidio. Fagnan. in c. Ad audientiam 12. de homicidio. n. 9. Navar. Layman, Faber, Blondus, Mastrius, & alii plurimi.

Ex homicidio, vel mutilatione casuali irregularis evadit ebrius, qui ex proposito se inebriavit, licet se consuevisset in ebrietate arma sumere, & homines percutere, & colligitur ex cap. Si consisterit, de accusationibus. Dormiens sciens in dormiendo consuevisse à lecto surgere, ense exaginare, & ferire, si diligentiam non adhibuit claudendo ostium, vel removendo arma; colligitur ex cap. Ad audientiam, de homicidio, & Fagnan. ibi num. 7. Tenens animalia consueta nocere, ut ursum, leonem & c. si ab eis quis interficiatur, ex quo ipsos non custodierit debito modo ligatos; colligitur ex c. Hi, qui arborem, & c. Sæpe contingit dist. 50. Laicus chirurgus, vel medicus, & c. propter suam imperitiam, vel negligentiam moriatur infirmus; Colligitur ex cap. Tua nos, de homicidio. Et in casu dubii, an ex sua negligentia, vel imperitia decesserit? habendus est ut irregularis, ita ut nequeat ad Ordines promoveri; habetur expresse cap. Ad aures, de stat. & quali. Ordinandorum. Clericus in sacris, vel Monachus exercens chirurgiam, vel medicinam, licet sit in arte peritus, & omnem adhibeat diligentiam, si aliquis ab ipsis patitur etiam solummodo abscissionem, vel combustionem; cap. Sententiam sanguinis, Ne Clerici, vel Monachi. Nec valet dicere, quod sicuti medici, & chirurgi laici non evadunt irregulares abscondendo, & comburendo aliquod membrum causa sanitatis, ita etiam medici, & chirurgi ecclesiastici. Non valet, inquam, quia Clericis in sacris, & Monachis facta est specialis, & expressa restrictio circa abscissionem, vel combustionem; quæ restrictio non reperitur facta laicis, nec sine ratione hæc restrictio est potius facta Clericis in sacris, vel Monachis, quia non congruit dignitati sacerdotali, vel eidem proxime accidenti fœdere in humano sanguine manus illas, quas sanctificat in divini Sanguinis, & Corporis oblatione, ut colligitur ex dict. c. Sententiam sanguinis; Ne Clerici, vel Monachi, in quo fit exceptio quoad Subdiaconum, Diaconum, & Sacerdotem. Medicus, & chirurgus, sive laicus, sive ecclesiasticus præbens infirmo medicamentum, quod nescit, vel saltem dubitat, an sit ei proficuum, vel noxium, vel dubitant, an ei acceleraverit mortem, debet se habere pro irregulari, ut habetur expresse in cap. Petitio tua, de homicidio.

Undecimo, assignantur qui evadunt, vel non evadunt irregulares ex homicidio commisso auctoritate publica, & juridica, vel in bello. Omnes physice, vel moraliter concurrentes ad mortem malefactorum ex defectu lenitatis evadunt irregulares; ex cap. finali. Ne Clerici, vel Monachi in 6. cap. Si quis viduam & cap. Clericus dist. 50. ut omnis Judex, sive Clericus, sive Laicus, qui fert, vel dicit sententiam mortis, aut mutilationis in reum, effectu secuto; argum. cap. 1. & sequent. dist. 51. & cap. Ex literis 10. de excessibus Prelatorum. & cap. Sententiam 9. Ne Clerici, vel Monachi. Excipiuntur tamen Papa, Inquisitores, & Judices Ecclesiastici, seu Prelati jurisdictionem temporalem habentes; Papa enim est incapax irregularitatis, adeo ut ab illa prius contracta fiat liber per electionem ad Papatum, uti colligitur ex cap. Licet vitanda, de electione. cap. Ubi periculum 4. eodem in 6. Inquisitores hæreticæ pravitatis, etiam si hærent reos ad penas à iure statutas, etiam mortis condempnati, non evadunt irregulares ex privilegio, favore Fidei eis concessio per Paulum IV. & S. Pius V. Et Judices Ecclesiastici, seu Prelati jurisdictionem temporalem habentes, licet per se ipsos sententiam mortis, vel mutilationis ferre non possint, possunt tales aliis delegare jurisdictionem criminalem; & causas sanguinis, ex cap. finali; Ne Clerici, vel Monachi, ubi expresse habetur; Nam licet Clericis causa sanguinis agitare non liceat, eas tamen (cum jurisdictionem obtinent temporalem) debent, & possunt, metu irregularitatis tæstante, aliis delegare. Irregulares evadunt Assessores, & Consiliarii, qui vel iudici in ferenda sententia assistunt, vel suo suffragio, aut consilio juridice promovent, Advocati, ac-

cusatores, testes contra reum in causa criminali penam sanguinis inducentes, arg. cap. Aliquantos dist. 51. & Can. His, à quibus 30. caus. 23. quest. 8. Notarii sententiam sanguinis scribentes, dictantes, vel subscribentes, legentes, sigillo authenticantes, publicantes, reum pro confessione torquentes, sententiam exequentes, ut carnifices, lictores, satellites, reum ad supplicium ducentes, accelerantes, effectu secuto; hi enim omnes vere propinque ad penam sanguinis concurrunt, ut colligitur ex cap. Sententiam, Ne Clerici, vel Monachi, arg. capit. 1. dist. 51. cap. His, à quibus 30. cap. Si quis membrorum 31. caus. 23. quest. 8.

Quamvis autem incurrat irregularitas accusando, denuntiando, vel voluntarie testificando criminaliter, & in causa sanguinis coram Iudice laico, non incurritur tamen accusando, seu denunciando solum in causa civili pro proprio interesse, etiam si crimina essent de iis, quibus debetur pena sanguinis, dummodo accusator expresse protestetur, se non ad penam sanguinis, sed præcisè ad suum justum interesse accusare; ex tali enim accusatione mors sequeretur tantum per accidens, cum protestatio expresse delectaret, quod per se non accusat ad mortem, sed ad refectionem damni recepti, & ad cautelam, ne iterum damnificetur, ut clare habetur ex cap. Postulasti 21. de homicidio, & cap. Prælati 22. eod. in 6. præcisus his verbis: "Prælati, vel Clerici quibuscumque, qui de Laicis malefactoribus suis querelam apud Iudicem secularem deponentes, peccant emendam sibi fieri, & provideri, ne contra eos stalia de cetero præsumant, protestando expresse, quod vad vindictam, seu ad penam sanguinis agere non intendunt, imputari non debet, quamvis a iis de iure debeat pena sanguinis irrogari, si Iudex mortem illis inferat iustitia exigente. Nam aliquando, si Prælati, aut Clerici propter metum hujusmodi, quia Iudex vad penam sanguinis posset procedere, de suis malefactoribus taliter conqueri non audent, daretur plebrisque materia, seu occasio trucidandi eosdem, & millorum bona libere depraedandi." in dist. cap. 1.

Advertendum tamen est, quod accusator evadit irregularitatem accusando reum cum supradicta protestatione solum in causa propria, non autem in causa aliena, cum in cit. cap. Prælati 2. num. 6. dicatur solum suis malefactoribus, ut communiter advertunt Doctores. Et etiam evadit irregularitatem in causa propria, licet talis protestatio esset tantum facta externe, & protestans interne desideraret, vel intendere mortem accusati; quia cum Ecclesia iudicet tantum secundum externa, & apud Iudicem facta protestatio idem valeat, ac vera, irregularitatem non contrahit, qui fidei protestatur; irregularitas enim non contrahitur, nisi in casibus à iure expressis, cap. Is, cui de sent. excomm. in 6.

Accusator etiam sine tali protestatione evadit irregularitatem, si accusat malefactorem coram Iudice ecclesiastico, licet de crimine penam sanguinis inferente, quia Iudex ecclesiasticus non potest procedere ad penam sanguinis, & per accidens est, si reum deinde tradat Iudici seculari puniendum, cap. finali. Ne Clerici, vel Monachi. Si accusat malefactorem etiam coram Iudice laico de crimine levi, quod penam sanguinis non meretur, licet postea Iudex limites iustitiæ excedens reum occidit, aut mutilari imperet, quia malitia, vel ignorantia Iudicis non debet accusatori imputari; arg. cap. Postulasti 21. de homicidio. Si accusat de crimine levi, & exinde Iudex reprensus accusatum reum aliorum gravium criminum propter talia condemnet ad mortem, quia accusator per se nullimode intendit penam sanguinis, & per accidens est, quod tali occasione reperiantur in accusato gravia crimina digna morte ab accusatore prius ignorata, & advertit inter alios Anacleto, & Pirhing. lib. 5. decretal. tit. 12. num. 110. Si accusat malefactorem non crimine commisso, sed de crimine præcisè committendo, sive in proprium, sive in alienum damnum redundaturo, cum alia via impediri non potest, quam per accusationem, & manifestationem, quia sacri canones non imponunt irregularitatem propter opus, ad quod quis

lege naturali, & divina tenetur, uti est avertere grave malum a proximo; arg. cap. Accusasti 8. de accusat. ubi expresse dicitur: Nisi pro pace feceris; Pirhing. loc. cit. num. 109. Ancliet. Molina, Covarr. & alii.

Clerici, & Religiosi non possunt coram Judice laico criminaliter in causa sanguinis esse accusatores ex cap. Sicut Sacerdotes 2. quest. 7. Nec testes; cap. Testimonium 11. quest. 1. nisi ad innocentem liberationem de licentia suorum Superiorum. Nec Judices, cap. His à quibus 23. quest. 8. Nec Notarii, seu Scribae, cap. Sententiam, Ne Clerici, vel Monachi, & si hæc præstiterint, non solum irregularitatem incurrunt, sed etiam grave peccatum committunt, cum in re gravi canonum præscripta transgrediantur; arg. cap. Postulasti 21. de homicidio. Ad differentiam Laicorum, qui hæc præstando incurrunt solum irregularitatem ex defectu lenitatis, & nullum committunt peccatum, cum nullibi ista reperiantur ipsis prohibita, sicuti expresse reperitur prohibita Clericis, & Monachis in ciuitas Juribus, & cap. final. Ne Clerici, vel Monachi, & cap. Postulasti 21. de homicidio & pluribus aliis in locis.

Clerici Theologi, & Canonistæ, seu Confessarii non incurrunt irregularitatem si consulti in genere tantum respondeant, & explicit quid jura statuunt de hujusmodi malefactoribus nil suadendo circa reum in particulari; Glossa communiter recepta, in cap. Ex literis 10. de excessibus Prelator. vers. Consuluit. Immo Confessarius non fit irregularis, etiamsi neget absolutionem Judici nolenti condemnare ad mortem ex officio, & secundum leges, reos, modo generaliter loquatur, ut patiat secundum leges, quas ipsi potest ostendere, ut videat quid Juris, arg. cap. Pessimam 30. caus. 23. quest. 8. Barbosa in cap. Ex literis. . . Suarez, Layman, Pirhing, loc. cit. num. 98. Reiffenstuel lib. 5. decretal. tit. 12. num. 101. & 102. & alii passim.

In bello manifeste injusto, sive offensivo, sive defensivo licet pauci occidantur, seu mutilentur, vel etiam unus solus occidatur, vel mutiletur, evadunt irregulares omnes militantes, quamvis non omnes suis manibus occidant, seu mutilent, quia omnes ad homicidium, seu mutilationem cooperantur, & constituunt unam causam totalem ad eam occasionem, vel mutilationem, cum omnes ad invicem se excitent ad illam, arg. cap. Sicut dignum 6. §. final. de homicidio, cap. Quod in dubiis 5. de penis, & ibi Glossa vers. Incitant.

In bello autem manifeste justo, sive offensivo, sive defensivo evadunt irregulares solum occidentes, vel mutilantes propriis manibus. Pugnantes autem, & neminem occidentes, nec mutilantes non sunt irregulares, licet ab aliis multi occidantur, vel mutilentur; cit. cap. Petio tua 24. de homicidio, & cap. Si quis 4. dist. 51. & Doctores communiter. Nec etiam evadunt irregulares, si aliquos ipsi vulnerant, & percussant solum, dummodo non occidant, nec mutilent, cit. cap. Petio tua 24. de homicidio, ubi Sacerdoti pugnanti in bello præcipitur solum ob irregularitatem abstinere à celebratione in casu, quo ipse propriis manibus aliquem interfecerit, non autem, si neminem occidit, aut mutilavit, ibi: Mandamus, quatenus, si de interfectione cujusquam in illo conflictu sua conscientia te remordet, à ministerio altaris abstinere reverenter, cum sit consultus in hujusmodi dubio abstinere, quam temere celebrare. Ob solum enim vulnerationem, & percussorem non reperitur in Jure imposita ulla irregularitas, adeoque non contrahitur, cum ista non contrahatur, nisi sit in Jure expressa, cap. Is, qui 18. de sent. Excomm. in 6.

Clerici, & Laici pugnantes in bello justo, & occidentes, vel mutilantes inimicos sunt irregulares, non ex delicto, sicuti pugnantes in bello injusto, sed tantum ex defectu lenitatis, quia sicuti, qui juste contra aliquem profert sententiam sanguinis, secuto effectu irregularitatem incurrit, arg. cap. Aliquantos 1. dist. 51. cap. Sæpe 29. & cap. His 30. caus. 23. quest. 8. cap. Ex literis 10. de excessibus Prelator. cap. Clericis 5. & cap. Sententiam 9. Ne Clerici, vel Monachi, ita qui militat in bello justo, incurrit irregularitatem, si ali-

quem occidat, vel mutilet, cap. Si quis viduam 8. dist. 50. cap. Aliquantos 1. dist. 51. & cap. Petio tua 24. de homicidio. Clerici tamen, si sint in Sacris, vel Beneficiati, peccant mortaliter pugnando in tali bello aggressivo, quamvis justo, cum eis sit absolute prohibuit propriis manibus pugnare in bello offensivo, quamvis justo, cap. Eos, qui 3. caus. 20. quest. 30. cap. Clerici 5. & cap. Quicumque ex Clero 6. caus. 23. quest. 8. & cap. Ex multa 9. de voto §. De Clericis. Vide verb. Bellum art. 5.

Clerici, sive laici pugnantes in bello justo, etiam mere defensivo contra quoscumque etiam paganos, & hæreticos ob necessariam defensionem Patriæ, & aliquem occidentes, vel mutilantes, sicuti etiam ob necessariam defensionem parentum, filiorum, aliorumque quorumcumque conjunctorum, licet in talibus justis, & necessariis casibus non peccent, sunt tamen irregulares ex defectu lenitatis. Et ratio est, quia in Clementina unic. Si furiosus, de homicidio, irregularitatis incurrunt evitatur à solo homicida, qui necessario tenetur vitam propriam, ergo non evitatur ab homicida, qui alienam vitam etiam patris, & matris, aliorumque conjunctorum, & patriam defendit, licet non peccet, ex cap. Dilecto 6. §. fin. de sentent. excomm. in 6. Nam de Jure communi irregularis est qui libet homicida; cap. Si quis viduam 8. dist. 50. & Doctores communiter, hodie autem limitatur jus per dictam Clementinam, & in limitatione solum fit mentio de necessario defendente vitam propriam, ibi: Et idem de illo censetur, qui mortem aliter vitare non valens suam occidit, vel mutilat invasorem; ergo secus in aliis casibus, arg. cap. Nonne, de presumptione, ut optime Marian. Soccin. in cap. Ad audientiam 12. de homicidio numer. 187. & Fagnan. in cap. Suscepimus 10. de homicidio & expresse in dict. Clementin. verb. Suum. . . quam sequuntur Lap. & Paul. item Cardin. Imola, & Abbas in cap. 2. de vita, & honest. Clericor. & hæc glossam dicit communiter receptam Navarr. in Manual. cap. 27. numer. 213. Tum quia de pugnantis etiam in bello justo ad necessariam defensionem patriæ habetur expresse in cap. Petio tua 24. de homicidio, ubi Honorius III. sic præcise respondit Pelagio Presbytero: "Petio tua Nobis exhibita continebat, quod cum inimici Domini crucis, ac blasphemii nominis christiani, casuum quoddam, in quo morabaris, graviter invasissent, & exentibus inde habitatoribus, tam Clericis, quam laicis contra eos, ac invicem confligebatis, hinc inde occisi quam plurimi exiterunt: Unde cum pro eo, quod aliquos percussisti, irregularitatem metuis incurrisses, Mandamus, quatenus si de interfectione cujusquam in illo conflictu, tua conscientia te remordet, à ministerio altaris abstinere reverenter, cum sit consultus in hujusmodi dubio abstinere, quam temere celebrare"; ubi Glossa, & Barbosa numer. 2. Fagnan. num. 11. & 14. & per tot. & alii Canonistæ, Bonacina de Censuris disput. 7. punct. 4. Petra in constitut. unica Gregorii VIII. sect. 1. num. 7. & Rota part. 2. recentior. 5. & consonat cap. De his 36. dist. 50. Et de facto fuit à Sanctissimo concessa facultas Nuntio Portugallæ, ut dispensaret cum Ecclesiasticis, qui in causa inevitabilis necessitatis infideles, seu Hæreticos, defendendo patriam, occiderunt, vel mutilarunt, ut refert Fagnan. in cit. cap. Petio tua 15. ubi advertendo verba inevitabilis necessitatis elicit non esse facile dispensandum, si poterat à laicis paria defendi. Et ratio est, quia hoc impedimentum irregularitatis inolevit, ut eruantur à ministerio divino ii, qui sanguinem humanum profundunt, juxta id, quod dicit Dominus Davidi lib. 1. Paralipomenon 22. num. 8. Multum sanguinem effudit, & parva bella bellavit, non poteris edificare domum nomini meo, & ibidem cap. 28. num. 3. Non edificabit domum nomini meo, eo quod str vir bellator, & sanguinem fuderit. Ecclesia nempe, & sui Ministri imitari debent lenitatem, & mansuetudinem Christi Domini, cap. Pena 2. & cap. Unum solum 3. caus. 23. quest. 5. Præpositus in cap. Miror dist. 50. Divus Thomas 2. 2. quest. 40.

art. 2. ad secundum. Ex solo itaque facto alioquin meritorio potest quis irregularitatem incurrere, ut de defensoribus ligna pro comburendo hæretico, ut acquirat indulgentias. Speculator. tit. de dispensat. §. Juxta verum. Quid de his: Joann. Andr. in cap. Sicut dignum, de homicidio: Soccin. in cap. Ad audientiam num. 279. de homicidio. Et sic etiam Judices, qui administrant justitiam, licet objectum tam bonum intendant, & mereantur, tamen fiunt irregulares, si sententiam mortis proferant contra reos; argum. cap. Aliquantos 1. dist. 51. cap. Sæpe 29. & cap. His 49. caus. 23. quest. 8. cap. Ex literis 10. de excessibus Prelator. cap. Clericis 5. & cap. Sententiam 9. Ne Clerici, vel Monachi. Et per hoc hæc sententiam tenent ultra jam cit. Doctor. Farinac. Angelus, Panormitan. Innocent. Divus Antonin. Navarr. Majol. Taberna, Medin. Saier. Henriquez, Philiar. Medices, & alii cum Pignatell. tom. 7. cont. 20. num. 4. & 5. qui istam sententiam, nedum communionem, sed etiam ceram censet.

Clerici cum legitima sui superioris facultate bello justo interessent, tamquam Capellani, ut militibus sacramenta ministrant, eisque in mortem assistant, non peccant, cap. Ex multa §. De Clericis, de voto. Immo, neque ipsi, neque alii Clerici irregularitatem incurrunt, si in tali bello justo milites adhortentur ad strenue pugnandum, ut colligitur ex cap. Petio tua, de homicidio, & cap. Hortatu 23. quest. 8. in bello autem manifeste injuncto Clerici exhortantes milites ad pugnandum, evadunt irregulares; cap. Sicut 6. §. fin. de homicidio; & cap. Quod in dubiis 5. de penis.

Clericus militie nomen dans ipso facto privatur beneficio & pensione, ut ex decis. Rotæ Roman. Instit. eccles. 101. §. 18.

Quoad hæc irregularitatem præter hucusque traditam, hæc accipe. Clericus in sacris constituit militans, & arma ferens in servitium alicujus laici Principis, si expeditionibus bellicis interfuerit, in quibus homicidia, furta, rapine, incendia sacra fuerint, multo probabilius est, incidisse in irregularitatem, licet moraliter certus sit, se neminem mutilasse vel occidisse, ut ex decreto Sacri. Congr. in Iren. Irregularitatis erui posse videtur, cit. inst. 101. §. 19.

Idem forte affirmari potest de Clerico in minoribus beneficiato, cum ea, que vetantur ordinatis in sacris, etiam beneficiatis Clericis comprehendant, ibid. §. 23.

Clerici in minoribus si militaverint in bello injusto, etsi ipsi neminem occiderint, vel mutilaverint, si tamen ala, in qua militant, homicidia commiserit, seu mutilaverint, inducit in eos Clericis irregularitatem; etenim in eo casu Clericus facit unum corpus cum sociis, & ulterius dat operam rei illicitæ ibid. §. 8.

Porro si ille militaverit sub suo Principe, nec certo sciverit bellum esse injustum, non tenetur per se indagare, num justum sit, nec ne, sed poterit credere bellum esse justum. Idem probabiliter dici potest de Clerico militante sub alieno Principe, quia impossibile esset illi indagare num sit bellum istud justum, injustumve. ib. §. 17.

Si vero bellum esset justum, Clericus militans, si certus sit moraliter se neminem occidisse, vel mutilasse, etiamsi hoc actum fuerit à sociis, non incidit in irregularitatem, ut ex cap. Petio, de homic. volunt. ibid. §. 10.

Demum si bellum sit justum & defensivum, si Clericus jussus est arma capere, nec sufficiant ad defensionem laici, non incidit in irregularitatem, etiamsi occiderit; ibid. §. 9.

Irregularitates ex defectu sunt multe, & assignantur. 1. ex defectu anime, ratione cujus irregulares sunt amentes, lunatici, & furiosi, licet habeant aliquod lucidum intervallum; cap. Maritum 2. & cap. Communiter 3. dist. 33. Epileptici, seu laborantes morbo caduco; dist. cap. Maritum dist. 33. Dæmoniacy, seu obsessi à demone; cap. Clerici 4. dist. 33. Omnes tamen isti, si à sua respectiva agridudine epilepsia, amentia, & demoniis vexatione liberati fuerint, possunt susceptos ordines exercere, si constet eos per integrum annum ab ultimo lapsu non amplius fuisse correptos,

ut expresse habetur. capit. Communiter 3. dist. 33. præcisus suis verbis: Ut nullus de iis, qui aut in terram arrepti à demonibus eliduntur, aut quolibet modo vexationis incursum esse feruntur, vel sacris audeant altaribus ministrare, vel inditeuse se ingerant sacramentis dignis, exceptis illis, qui corporis incommoditatis dedit sine hujusmodi passionibus in terram probantur elipsi, qui tamen, & isti tandem erunt ab officio sui ordine, & loco suspensi, quousque unius anni spatio per discretionem Episcopi inveniantur ab incursum demonum liberati. Immo amentes, seu furiosi constantia lucis intervalla habentes, & epileptici, seu morbo caduco laborantes, quamvis nondum perfecte sanati, si raro cadant, aut deficient, possunt privatim celebrare cum assistentia unius Sacerdotis jejuni, qui missam prosequi posset, si alter deficeret, ut colligitur ex cap. Illud 15. & cap. Nihil 16. caus. 17. quest. 1. & tenent Layman lib. 1. theolog. moral. tract. 5. cap. 5. part. 7. num. 2. cum aliis ibi citatis. Reiffenstuel lib. 1. decret. tit. 20. num. 19. La Croix lib. 7. num. 495. Pirhing. lib. 1. decretal. tit. 20. num. 14. & alii.

Ex defectu anime irregulares sunt etiam illiterati, c. Illiteratos dist. 37. ubi Glossa notat sufficere scientiam mediocrem; Tridentinum autem sess. 23. de reformat. cap. 4. præscribit, ut tonsurandus sciat rudimenta fidei, & legere, & scribere, promovendus ad minorem sciat saltem linguam latinam sic, ut latinæ sententias in patrium sermonem vertere sciat, ibi c. 11. promovendus ad Subdiaconatum, & Diaconatum sit instructus literis, & iis, quæ ad exercendos tales ordines pertinent, ibi capit. 13. promovendus ad Presbyteratum habeat scientiam talem, ut possit populum docere, quæ necessaria sunt ad salutem, & idoneus sit ad sacramenta debito modo ministranda, ibi cap. 14. & promovendus ad Episcopatum tali sit instructus scientia & doctrina, ut numeris sibi injungendis necessitati possit omnimode satisfacere, & per hoc vult, quod sit in Universitate studiorum Magister, seu Doctor, aut Licentiatu in sacra theologia, vel Jure canonico; sess. 22. de reformat. capit. 2. Qui enim ad Episcopatum promovendus est gradum ex c. Omnes psalentes dist. 38. tali scientia debes esse ornatus, ut in promptu habeat legere scrutabiliter, & non transitorie tam sacros canones, & sacrorum evangelium, quam omnem divinam scripturam. Irregulares etiam sunt ex defectu anime omnes Neophyti, scilicet primo, qui nuper existentes in adulta ætate à paganismo, judaismo, & atheismo convertuntur ad fidem catholicam, & atheismo Neophytus dist. 48. & cap. Neophyti, de consecrat. dist. 5. ne in superbiam elati, ut dicit Apostolus 1. ad Timothei 3. in laqueum incidant diaboli, & ne fiant magistri, qui nondum didicere esse discipuli, ut habetur in capitul. Miserum dist. 67. & in capit. 1. dist. 48. Secundo, qui cum diu fuerint secularibus curis addicti recenter à seculari vita promoti ad ecclesiasticam, statim sine mora contendunt ad sacros ordines, & dignitates ecclesiasticas promovendi, isti enim sunt vere irregulares, nec possunt ad ordines, & dignitates sic promoveri, ex cap. Sicut Neophytus dist. 48. ex cap. Qui ecclesiasticus dist. 59. ex cap. Hoc ad nos dist. 56. & ex cap. Sacramentali dist. 61. Tertio, qui à seculo recenter conversi sunt ad religionem aliquam, & nondum anno probationis elapsi contendunt ad ordines, & dignitates promovendi, isti etiam sunt vere pro tali tempore irregulares quoad ordines suscipiendos, & dignitates in religione acquirendas, ut expresse habetur in cap. Monasterii 19. quest. 5.

Secunda ex defectu corporis, ratione cujus irregulares sunt omnes, qui ita sunt corpore vitati, ut absolute non possint peragere Ordinis ministeria, vel si aliquantulum possunt, non sine aliorum horrore, ut colligitur ex cap. Illiteratos, ibi: Aut aliqua parte corporis vitatus, vel immutatus, dist. 36. ex cap. Presbyterum, & ex cap. Tua nos de Clerico agraunte. Sic irregularis est, qui fuit aliqua manu mutilatus; cap. Exposuisti 6. de corpore vitatis. Presbyter, cui medietas palmæ, cum duobus digitis fuit abscissa, missam ce-